NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1668 MỘI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ HAI 8 OCTOBRE 1928

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 441

HANOI

	Hors de Hanoi (un an par poste recommandé)	Hanoi et Colonies	Etranger et Afrique	Nos Bureaux à Paris et dans le Midi de la France	Nos agents
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	9 $ 00
Các tỉnh và Các công-sở	»	8 .00	8 .00	8 .00	9 .00	»
Sáu tháng. .	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	4 . 50
Ba tháng . .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	2 . 25
Một tháng. .	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	0 . 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. E. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . 0 $ 20 le cm
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 15 le cm
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le cm
On traite à forfait pour les contrats importants.

Giáo-dục phụ-nữ nên thế nào?

Mới rồi ở trên tờ báo này kỳ giả có một bài bàn về chức nghiệp của phụ-nữ là gì, trước là để bày tỏ cái chức nghiệp khó-khăn và cao-thượng của một phần nửa nhân loại, sau là để tìm cái mục đích chính-đáng của nền giáo dục bon khuê-các nước nhà. Trong bài đó kỳ-giả có nói rằng chức-nghiệp phụ-nữ có ba điều chính : một là làm cho nòi giống lưu truyền; hai là coi việc tế-gia nội trợ; ba là trông nom dạy dỗ con thơ. Cuối cùng kỳ-giả có kết luận rằng : « Mục-đích sự giáo-dục phụ-nữ không phải là cốt đào tạo nên những bà công, bà nghè, bà cử, bà tú, bà văn-sĩ hay bà bác-học; mà cốt là luyện nên những bậc phụ-nữ đủ tài-lực, đủ tư cách để làm cho trọn cái chức-nghiệp thiêng-liêng mà Tạo-hóa đã phú-thác cho ấy ». Mục đích sự giáo-dục phụ-nữ đã định là thế, nhưng làm thế nào đạt được cái mục-đích ấy? Giáo-dục phụ nữ phải theo phương-châm nào mới luyện nên được những bậc vợ hiền mẹ giỏi ?

Về cái vấn đề giáo-dục phụ-nữ nên thế nào, đã lắm nhà ngôn-luận bàn đi bàn lại nhiều lần, song nay kỳ-giả cũng không nài tài sơ học thiển, mà nói lời vào, họa may những ý-kiến hẹp hòi sau đây không toàn là vô-ích cả.

Giáo-dục phụ-nữ có thể chia làm hai thứ : một là gia-đình giáo-dục, hai là học-đường giáo-dục. Hai cái gia-đình và học đường giáo-dục ấy có người được hưởng cả hai, mà có người chỉ được hưởng một thứ mà thôi. Hai nền giáo-dục ấy đều là rất cần cho phụ-nữ, có được hưởng cả hai thì mới gọi là có một nền giáo-dục hoàn toàn được, vì gia-đình giáo-dục cũng học-đường giáo dục phải bổ cứu lẫn cho nhau thì mới khỏi có điều khuyết-điểm.

Trước hãy xin bàn về học-đường giáo dục của phụ-nữ nước nhà ngày nay nên thế nào, vì vấn đề nữ-học là một vấn-đề thiết thời cần phải lưu-ý bàn luận đến luôn mới tránh khỏi những nỗi sai đường lạc-lối, những nỗi vấp ngã hiểm-nguy cho nòi-giống nước nhà. Nay ta cứ xét ba phần chính của chức-nghiệp phụ-nữ rồi bàn xem ở học-đường nên theo cách nào để luyện cho nữ-nhi mai sau đủ tư-cách mà gánh vác được những cái trách nhiệm nặng nề ấy. Nhưng trước hết ta phải nói rõ rằng cái mục-đích nhà trường không phải như nhiều người thường tưởng lầm là sự « thi-đỗ » là cái « văn-bằng ». Mục-đích nhà trường không phải hẹp hòi như thế, nghĩa là không phải chỉ cốt luyện cho học-trò sao cho có lấy một cái bằng « sơ-học » một cái bằng « thành chung-học » hay vài cái bằng « sơ-đẳng », « cao-đẳng tiểu học » tây đâu! Nếu các giáo-sư chỉ ra công cổ sức vì cái mục-đích thiển-cận ấy, chỉ mong mỏi cho cô nhiều học-trò đỗ ở các kỳ thi, nếu các giáo-sư cho thế là hết nghĩa-vụ mình, là đủ trách-nhiệm mình là về vang cho trường mình, thì thật là lầm to, lầm to vậy!

Mục đích giáo-dục ở học-đường không phải cốt ở học đường, mà vượt ra ngoài mấy bức tường quanh lớp, hoặc vượt qua cái hàng rậu quanh trường kia! Mục-đích học-đường giáo-dục là đối với quốc-gia, đối với xã-hội, nghĩa là phải vì quốc-gia vì xã-hội mà đào-luyện nên những người có ích cho đời. Mà có ích cho đời tất là làm trọn chức nghiệp mình vậy. Vậy các học-đường không nên lấy sự học-trò đỗ nhiều làm sự vẻ vang, cũng không nên thấy sỗ học trò đỗ ít, mà đem buồng lo phiền, mà ngã lòng nản chí. Ta cứ theo cái mục-đích cao xa kia, dù sỗ học trò đỗ có kém người, ta cũng không cho làm xấu-hổ, vì ta cốt luyện cho học trò ta đủ tư-cách để làm trọn chức-vụ mình, chớ ta không chỉ cốt dạy cho học-trò ta thi đỗ bằng nọ bằng kia. Nếu sau này học-trò ta đều gánh vác được trách-nhiệm mình, đó là một điều vinh-hạnh vô song cho ta đó, vì ta đã đạt được mục đích của ta. Cái mục đích ấy đủ đối với nam học, đủ đối với nữ-học cũng vậy, chỉ vì chức-nghiệp mỗi đàng một khác mà phương châm có khác nhau thôi.

Nói mãi về cái mục đích học-đường như thế tất có người cho là lạc mất đầu bài. Song nói xa đâu để như thế trường cũng không phải là vô-ích, vì mong rằng những người hiểu nhầm cái chức-trách của nhà giáo-dục có lẽ tỉnh ngộ mà đổi lại cái phương-pháp dạy học chăng! Cái phương-pháp ấy đối với nữ-học thế nào, nay xin theo từng phần chức-nghiệp phụ-nữ mà bàn, mong rằng sẽ có một đôi điều ngộ được.

1° *Làm cho nòi giống kế-truyền.* — Các phụ nữ đã có cái chức-nghiệp khó khăn này, đã có cái độc quyền cao-thượng này thì trong các học-đường, ngoài cái giáo-dục phổ-thông cần cho tất cả mọi người, lại còn phải xu-hướng về cách luyện tập lũ nữ-nhi sao cho sau này đủ tư cách mà gánh cái trách-nhiệm nặng nề ấy. Muốn thế thì ngoài cái giờ học địa-dư, luân-lý, cách-trí, văn-chương, lại cần phải có nhiều giờ học vệ-sinh — vừa lý-luận vừa thực-hành mới đủ. Những lớp dưới thì dạy cho học-trò biết giữ gìn thân thể cho sạch sẽ, biết trông nom ngũ-quan khỏi ốm đau, biết ghét sự ở bẩn, biết trọng sự ở sạch, để trong mình lúc nào cũng được khoan khoái mạnh khỏe, hòng sau này mới đủ sức mà sinh ra đứa con cứng cáp được, vì mẹ có khỏe thì con mới khỏe, nếu mẹ đo là thì tất con yếu đuối gầy còm. Con đã yếu đuối gầy còm thì dễ mắc tật kia sài nọ, một là phải lìa trần, hai là phải tàng tật, như thế há chẳng hại cho nòi giống hay sao? Ở những lớp cao hơn thì phải dạy cho học-trò biết cách vệ-sinh lúc có mang và lúc thai sản vì đó chính là những điều mà phụ nữ ai cũng cần phải biết, mới mong tránh khỏi lắm sự nguy hiểm sau này. Về phương-diện này chắc có người phản-đối, cho là một điều không nên dạy cho lũ nữ nhi, e sinh ra có điều không hay về đường phong-hóa. Sự nhe thì không phải là vô-lý, song trường là một điều quá rụt lo xa đó mà thôi, vì ở trường-học có chỉ dạy thế mà thôi đâu, nào là lúc nghe giảng luân-lý, nào là lúc nhìn ngắm gương thầy, đã đêm nỗi nào mà sợ. Và lại ở nước ta từ xưa đến giờ chỉ vì cái sự lo xa quá đáng ấy mà các bậc phụ-nữ đã phải chịu lắm điều nguy-hiểm, có khi thiệt thòi đến cả mang mẹ mang con! Cái điều lầm lỗi xưa kia nay ta đã rõ, có lẽ ta cứ chịu để vậy hay sao? Khi một người nữ-nhi đã biết rõ phận-sự mình, đã biết tránh những nỗi nguy hiểm về phận-sự mình, thì tất cái phần thứ nhất của chức nghiệp mình là cái trách-nhiệm làm cho nòi-giống lưu truyền sẽ có thể gánh vác một cách nhẹ nhàng vô hại được.

(Còn nữa) B. G

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 6 Octobre 1922

Việc cứu trợ nước Áo

Tin Genève. — Bản giao ước về việc cứu-trợ nước Áo, liệt cường đã ký rồi.

Việc nước Thổ

Tin Angora. — Nước Thổ yêu cầu cho nước Nga, nước Géorgie, và nước Ukraine cũng được dự cuộc hội-nghị gắng hòa.

Tin Londres. — Tòa Nội các nước Thổ đương xét tả đơn nước Thổ xin đem ngay quân đến đóng ở đất Thrace. Lord Curzon sẽ đi Paris để hội-nghị với quan Poincaré.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 7 Octobre 1922

Tại Hội-đồng Bồi-thường

M. Barthou, đại-biểu nước cầu nước Pháp tại hội-đồng Bồi-thường đã đến thăm M. Louis Dubois, là đại-biểu cũ. Ngày thứ ba này, ông sẽ được giới-thiệu với các đại-biểu các nước thì các viên ấy sẽ cử ông làm tổng-trưởng của hội-đồng.

Tại bộ Tư-pháp

M. Colrat đã nhận chức tổng-trưởng bộ Tư pháp

Việc thủy thủ đình công

Có tin rằng cái phong-trào đình-công ở các hải-cảng đã êm êm. Hiện có 13 chiếc chiến thuyền, và 5 chiếc thương-thuyền do chánh-phủ chủ-trương chở hành-khách đi lại từ Marseille đến Bắc phi châu

Những di vật của nhà danh sĩ Goethe

Những di vật của nhà danh sĩ Goethe, mà thành Francfort cho thành Lyon mượn trước buổi chiến-tranh, nhà phải tịch biên từ bấy đến nay, mới rồi đã gởi giả nước Đức, tiền tàu cước nước Đức phải chịu. Trong các di vật ấy có một quyển Faust, có tranh vẽ của hai ông David và De lacroix.

Việc nước Thổ

Chánh-phủ Angora ưng thuận cử đại-biểu đến dự cuộc hội-nghị giảng hòa. Chánh-phủ ấy có bàn rằng cuộc hội-nghị nên đặt ở thành Smyrne và xin cho nước Nga, nước Ukraine và nước Géorgie cũng đến hội-nghị.

Các tướng-tá Đồng-minh đã lại về Constentinople để hội nghị với các chánh-thủy viên Đồng-minh. Có lẽ chiều thứ sáu các đại-biểu chưa hội-nghị ở Mondania được, việc cái thể lệ rút quân đóng ở Tarace ra chưa bàn xong.

Hoa-kỳ đối với Âu-châu

Hội-đồng các nhà ngân-hàng Hoa kỳ có khuyên chánh-phủ Hoa kỳ nên cử một viên đại-biểu đến dự hội-đồng Bồi-thường và nên công bố cái tôn-chỉ về việc đồng-lao công-tác để in thuộc lại Âu-châu. Hội-đồng quản Thống-lĩnh Harding nên tán-trợ vào sự khôi phục lại cuộc thông thương tiệt-quốc.

Hòa-tal ở Gia-nã-đại

Trong tỉnh Ontario rừng cây bị cháy. Nghe đâu có năm xã bị cháy mất cả. Nhiều người bị chết 5.000 người hiện không có nhà ở.

Tại cuộc đấu-xảo Marseille

Cuộc Hội nghị các các báo quán thuộc-địa ngày thứ bảy sẽ khai-nghị ở Marseille. Hội-trưởng là M. Outrey. Hội đồng do M. Albert Sarraut chủ tọa Mục đích trong cuộc hội-nghị này là kế cứu các vấn-đề chuyên nghiệp và công-ích của các thuộc-địa và giúp đỡ cho các nhà làm báo biết sự phồn-thịnh của các thuộc-địa.

Tiệc mừng quan Toàn quyền Long

Ngày thứ năm Thuộc-địa-viện Đại-pháp có đặt tiệc khoản đãi quan Toàn-quyền Long. M. A. Sarraut chủ tọa

Hội Vạn quốc

Tòa trị sự hội Vạn-quốc đã hội-nghị một kỳ bất-thường. M. Quinones de Léon chủ-tọa, Lord Balfour có trần thuyết mọi lẽ xin hội-đồng xóa bỏ bản dự án của bản chánh-phủ về cái vấn-đề các đất thánh, vì hiện nay cái vấn-đề các đất thánh chưa có thể giải-quyết được. Các đại-biểu Pháp, Ý Tây-ban-nha có hứa rằng sẽ điều đình với nhau về cái vấn-đề ấy.

Thị-giá quốc-trái : 3°/. 59.70. — 4 /. 1918, 62,60 — 5°/. 1915 1916. 77 50 — 5°/. 1920 90,20 — 6./· 1920 91.45.

Bordeaux, ngày 8 Octobre 1922

Đồng-minh đối với việc Đông-âu

Trong kỳ hội-nghị tại bộ Ngoại vụ ngày hôm thứ bảy, hồi 16 giờ, các đại biểu nước Pháp, nước Anh, và nước Ý đã họp ý nhau và bức thư gửi cho viên Toàn-quyền đại-sứ nước Thổ ở Moudania. Lời lẽ bức thư ấy ôn hòa lắm, và trong nhiều khoản nước Thổ cũng được như ý sở-cầu.

Việc nước Thổ

Fethy Bey nội vụ bộ thượng-thư, Nessim Bey, Quốc-phòng bộ thượng-thư đã tới Moudania.

Các báo Thổ nói rằng Mustapha Kémal đã khởi hành ở Angora để đi thanh-tra các miền mới khôi-phục lại được, rồi sẽ đến Moudania.

Phi-hành gia Đại pháp tại nước Argentine

Các phi hành gia Đại-pháp tại Argentine đi đến đâu nhân-dân cũng hoan-nghênh. Ngày thứ sáu có đi thăm học viện Phi-co, Taiếu-tá Fonck có diễn-thuyết về các phương-pháp dùng trong việc chiến-tranh bằng phi-cơ Các tướng tá đến nghe đều khen-thuyết đồng lắm.

Kỷ niệm đài về cuộc đình-chiến

M. Millerand nhận lời ngày 12 Novembre thì chủ tọa lễ khánh thành kỷ-niệm đài về cuộc đình chiến tại rừng Rothonde.

Việc thủy thủ đình công

Các báo quán nói rằng thủy thủ tại các hải cảng lại làm việc. Tại Saint-Nazaire thì tàu thuyền lại đi lại như thường. Tình hình ở Marseille đã khá hơn nhiều.

Việc xứ Turkestan

Có tin rằng ở Turkestan đương ngay về cái nạn cơ cận, vì ruộng đất cày cấy một ngày một bớt đi.

Sự giáo-dục trong công-xưởng

BÊN NƯỚC MỸ

Các công xưởng bên nước Mỹ vì muốn tăng thêm tri-thức cho công-nhân có đặt ra nhiều những viện đồ-thư và những sở giảng tập ; xin lược thuật như sau này :

1· Những viện đồ thư thuộc về các các công-xưởng, có lời bá-cáo cả trong nước Mỹ đã có đến chín mươi chín cái ; trong chín mươi chín cái đó có đến năm mươi bảy cái tổng sở đồ-thư tới mười chín vạn quyển, tổng sở công-nhân xem sách tới hai mươi mốt vạn người. Có một nơi đồ thư viện chứa đến hai vạn năm ngàn quyển sách, lại một nơi nữa chứa đến bốn vạn năm ngàn ; những đồ thư viện đó phần nhiều đặt ở trong nhà câu-lạc bộ, có trường du-hí, có trường tập bơi, tiện cho những công-nhân lúc giờ nghỉ đến đó chơi đùa, sẵn có viện đồ thư thì sinh cái hứng thú ham xem sách.

2· Những đồ-thư-viện chi-bộ. Trong chín mươi chín cái đồ thư-viện của các công xưởng có mười năm cái chi-bộ liên-lạc với đồ thư-viện chính ; vì có nhiều nơi đồ thư-viện qui-mô còn nhỏ hẹp quá, không đủ cho toàn thể công-nhân trong công xưởng đến xem sách. Lại có năm mươi sáu công xưởng nhưa đặt ra đồ thư-viện chính, mới đặt ra những nơi xem sách ở trong sở làm việc, trong nhà ăn hoặc trong nhà chơi.

3· Những sở giảng-tập. Những phương-pháp giảng-tập chia ra làm nhiều phương-diện đại khái chỉ dạy cho biết các khoa học chuyên môn ; như ở các xưởng chế sắt, xưởng chế gang, xưởng làm đồ máy thì giảng-tập những số học, vật lý học, hóa-học v. v. Có chỗ thì giảng tập những học tốc-ký, học đánh máy chữ, học tính toán cùng biên chép sổ sách ; có chỗ thì giảng tập những thường-nghiệm học thường phẩm học và quảng-cáo học, có chỗ thì giảng tập những lịch-sử, địa dư, ngoại-quốc âm-thoại và hùng biện thuật ; những công-nhân đến bà thì giảng tập những học nấu-nướng, thêu thùa, may và và phép nuôi con dạy con v. v. cứ lời báo-cáo trong nước Mỹ đã có được bảy mươi hai công-xưởng lớn mở ra nhiều những sở giảng-tập như thế ; tổng số công-nhân đến học có tới một vạn bốn ngàn hai trăm người.

4· Những trường chức-nghiệp giáo-dục. Bằng đến những trường ấy mở ra các lớp đạ giảng ; sau nhân những công-nhân nặng ngày công-tác đã mệt, không dụng-tâm học sách được, thành ra học tập khó nhanh nhiều ; sau bèn mở ra các lớp dạy nặng ngày, phàm những người thợ đến học, hoặc học trước giờ làm, hoặc học sau giờ làm, mỗi ngày bớt cho hai giờ làm công mà tiền công cũng không giảm. Có một cái công-xưởng kia đặt ra một trường học chuyên-môn, một trường học thương nghiệp và một trường học kế-toán. Trường học chuyên-môn, itác cho học-trò vào học có khảo nghiệm kỹ lưỡng, hạn học là ba năm, nếu não cũng có thi lên lớp, hết hạn học cũng có thi phát văn-bằng tốt-nghiệp. Ở đại học-đường nước Mỹ, phàm những học-trò tốt-nghiệp ở trường học chuyên môn lấy độ-cách cho không phải khảo-nghiệm mà được vào đại-học-đường. Coi thế thì biết cái trình độ giáo-dục của công-nhân cũng đã hoàn-thiện lắm vậy.

T.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các hiệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho ; bổ không có giấy gửi thong-ngân hàng báo-quán không trả lời. — Báo hễ thư tính và tiền hạn hoặc những mất thông tin trả lời thì báo sẽ

Cuộc lạc-quyên Âu-trí-viện

Quốc-dân ta kẻ ít người nhiều nên vui lòng mà quyên trợ

Cuộc Âu-trí viện, đối với chúng-tộc, với nhân-công ích cho vệ-sinh cho tiến-hóa, thầy thầy đều có ảnh hưởng to tát về sau này, trong bản báo thực đã bàn bạc rõ ràng, nay ta không cần phải nhắc lại nữa! Một nước mong vào dân tộc, dân-tộc mong sao được khỏe mạnh không-ngoan, cái cơ-quan làm cho dân-tộc được toàn sức-lực mạnh mẽ, tri-thức phổ thông, kể ra thì Âu-trí-viện lại cần hơn là các trường giáo-dục chính thức vậy. Một nước cần nhất là lúc trẻ trai, một nước nhiều nhất về số dân thôn-giã, nay nếu số dân nhiều nhất lấy mà sức-lực trí thức kém, thì tiến-hóa chắc cũng khó khăn, trong bước đầu cần nhất ấy mà nuôi dạy nổi nắn đã không, thì giáo dục chắc cũng trở ngại, do là lẽ Âu-trí-viện lại cần hơn các trường chính-thức, ngũ cho kỹ thì trường cũng không quá đáng nào.

Thế mà hiện kim dân quê ta, những trẻ con ở dân quê ta dương vao vòng cần phải nuôi nắng cho chóng, nếu nắn cho khéo, thì cái nghèo cái tăng no đã làm trở cho phải Âu-mặc cầu-thả, nuôi dạy cuồn-mang, không có một chút gì là vệ-sinh, không có một lý nào là giáo dục, tay về phần ta không biết phải bảo đường nào-hi, không khéo lực nam-đồng tàn-chất cũng có, song tựa-trung phần nhiều tất phải chịu bỏ-buộc ở trong tay ông thầy Cang! Vậy nên quốc-dân ta, chúng-tộc ta phải nghiêm ta kẻ sức-lực yếu o, trí thức nên kém, cũng mang bệnh cũng mắc tật, cũng không khỏe cũng ngu dần. Nếu cứ mãi thế ra, thì bao giờ cho ta thoát khỏi vòng người hiểm cần kiệm : nhân-công không tốt, thực-nghệ ếp ấy gì mà mở mang? trí-thức thua người, tiến-hóa lấy đâu mà đòng đẹ? Song cổ phải cứ như thế mà châu-thủ được cái thái-độ như ngày nay đâu? nhể chung của tiến-gian, không tiến tất phải thoái, không tến tất phải lui, không chen bước được cùng người tất bị người đẩy ngã, cứ đó mà nghĩ, thì cái ngày cơ của một dân-tộc bắt tràng-tiến có những thế nầy mà thôi đâu?

Đương lúc người khôn của khó, một dân-tộc yếu-ớt như thế lòng mà bảo-toàn, trong vòng mạnh-được yếu thua một chúng-loại kém hèn, thực khó đường mà sinh-hoạt ; cái trường cạnh tranh đua tinh ngoan, đấu tài-giỏi, không phải là cơi cho kẻ ngô-nghệt thích-cảnh chen-vai, cái nền kỉ-lục để đấp tâm-huyết xây trí-khôn, không phải là chỗ cho kẻ sản-nhược theo chân nối gót. Thế ma xã-hội ta đã sẵn có một số nhiều những kẻ bị tàn đơi tật, cảnh yếu tay mềm trong bọn hậu-tiến, thì gỡ gin cho khỏi bị đào-thải mà đừng vẫn được địa vị cũ cũng là khó, coo mong gì mon men trèo lên trên bước thang tiến-hộ, tấp lênh chia lấy mùi ănh-sáng văn-minh cùng người !

Cái ngay-cơ ấy ta chẳng lẽ khoanh tay đứng nhìn, nên phải tìm phương bổ cứu. Song bổ-cứu ở những kẻ đã quá, như những quả tiêu, như bệnh thành tích, thì không thể được nữa ; vì thế mà phải bổ-cứu cho bọn hai-đồng như nước mới sa, như cây mới mọc, để mong về trong-lai. Phương bổ-cứu ấy là gì ? là Âu-trí-viện, người thì-trong ấy là ai ? là hội Khai-trí-tiến-đức. Cái hiện quả tươi tốt của Âu-trí-viện ở các nước đã thấy rõ rệt, cái tinh-thần của dân bầu-khỏ, ở hội Khai-trí-tiến-đức đã biết rõ rằng thế thì công-cuộc ấy mà thành lập ra, là nhỉ đồng ở thôn-quê sau này mà dạy nuôi phải phép, tài trí bằng người ra, thực là bảo được một tin mừng cho tương-lai, gỡ được một mối khó

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

cho dân-tộc vậy. Nghe tin ai chẳng có lòng vui vẻ, có phần hi-vọng, có ý tân dương..,

Thế nhưng một gánh vậy hỏ dễ nên rừng; vài giọt nước làm sao được bể; một chiều gió góp đâu mà thành bão; mấy hòn đất lấy gì mà chất nên non! cái công cuộc to tát ở cả một xã-hội một nhân-quần, lẽ phải nhờ đến tài-lực của cả quốc-dân mới được... ! Vậy nên hội Khai-trí-tiến-đức mở cuộc lạc-quyên này để mong các nhà hảng-sản hằng làm đem tiền tài mà giúp vào cuộc công-nhu công-ích, cho công cuộc Ấu trĩ-viện được đủ tài-lực, chóng thành hiệu cho cái hi-vọng tốt đẹp ở tương-lai trông thấy nhỡn-tiền ! thì thực đã vui lòng cho khắp người trong nước !

Khắp người trong nước ! bỏ tiền ra giúp, vừa là công-đức đối với nhân-quần, lương-tâm đối với chủng-tộc, lại chính là bổn-phận mình đối với mình !

Công cuộc Ấu-trĩ-viện có ích lợi cho trong-lai vận-mệnh xã hội ta bao nhiêu, thì ta cũng nên giúp bấy nhiêu, khi ta thấy công cuộc Ấu-trĩ-viện đề-xướng, ta vui mừng bao nhiêu, ta hi vọng bao nhiêu, ta tán-dương bao nhiêu, thì nay ta lại càng vui lòng mà giúp bấy nhiêu ! Không chia thượng, hạ, trung-lưu, bất cứ quan, nhân, dân đồng, ai đã là người trong nước, đã có lòng yêu đến nòi giống, nghĩ đến đồng-bào, đã biết đến lợi ích của Ấu-trĩ-viện, nên bỏ tiền mà giúp ! ai đã là người có nghề có nghiệp, ai đã là người có con cái cháu, ai đã là người lo xa đến tương-lai của xã-hội, thì rất là người biết trọng nghĩa khinh tài ! h le ích lợi, lợi là lợi chung, ta giúp cho Ấu-trĩ-viện tức là ta giúp cho con cháu cho nghề nghiệp ta ; ta giúp cho Ấu-trĩ-viện thì ông tiền thiên-lương sẽ bao tuông ta, hào-quang bạnh-phúc sẽ soi sáng ta, có tiền ta nên giúp, có của ta nên khéo dùng, khéo đừng thì đồng tiền sẽ là đồng tiền khôn, đồng tiền làm cho người nên giá-trị !

Đồng tiền giúp vào Ấu-trĩ viện, chẳng những nó đổi với đồng tiền xa phí vô-ích, nó có giá-trị gấp trăm nghìn phần dẫu đem so sánh với đồng tiền kiến-nghiệp mưu-sinh, nó cũng không phải là phí ! huống chi quốc dân ta cũng khéo lợi dụ g đồng tiền ! Đến đó rất mong ở tấm lòng nhân đạo.

Ta lại mong rằng các ông có lòng tốt, hoặc mở cuộc khiêu vũ quyên, hoặc xin phép mở sổ, hoặc tổ chức cuộc hát, hoặc truyền-bá lịch chung, để thu lấy tiền của các nhà từ-thiện mà giúp cho vườn Ấu trĩ. Đó cũng là bổn-phận nên làm ; ta thật mong nỗi ngày đêm, cho cuộc lạc-quyên này sẽ có kết-quả viên-mãn vậy. Đồng-bào ta ! bỏ tiền ra ! trước là lợi nước sau ra lợi mình !

Trung-Bắc

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin nhắc lòng mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán số giấy quán báo, nhưng lại thể nào thì báo-quán sẽ vâng theo đấy, và gửi theo hai báo (0 $ 26) bằng tem cũng được, để chi tiêu giấy quán khác.

Nếu ai không gửi tiền theo thì sở đi nguyên vậy cũng phải tính bằng hơn.

VẬN UYÊN

Thơ vịnh làng Chanh-xuyên

Khen ai tạc cảnh tự bao giờ
Cảnh đẹp người xinh ấm thú ưa
Đồng rộng mông-mênh nghìn mẫu lẻ,
Dân đông lúc nhúc có trăm thừa.
Cải-lương hương chính theo thời mới,
Thuần-phác dân phong giữ thói xưa.
Ngẫm cảnh lại càng thêm mến cảnh,
Tiện đây xin vịnh một bài thơ.

Câu đối đề chỗ treo ảnh người và tranh sơn thủy (1)

Tây nam xum họp một nhà, nào vua nào chúa nào quan nào dân, xoi tỏ bóng gương, mỗi người một vẻ.
Giang sơn vẫy vùng một góc, có núi, có sông có rồng, có chợ mận mà nên bức (2), càng nhìn càng tươi.

Câu đối đề bia ông Hậu-thần có công với dân

Một tấm gan vàng, còn để mãi,
Ngàn năm bia đá biết bao mòn.

Câu đối giản nhà học ngày Hưng-quốc khánh-niệm

Một đời được mấy anh-hùng, mở mang bờ-cõi, gây dựng giang-sơn, độc-lập có treo Hoành-lịch đỏ.
Mỗng hai thang năm Tuất, sau trước thầy trò, đề-huề bạn hữu, thắng bình hội mở học đường đây.

Chanh-xuyên cư sĩ: Vũ mạng-Bằng

1. Ảnh đức Khải định hoàng đế và ảnh quan Thống sứ Jodin.
2. Tranh vẽ.

Bảo tồn Không học

DỊCH SÁCH LUẬN-NGỮ

Loại thứ VIII

Nói về cách xử lấy tiếp vật

(Tiếp theo)

258. Tử-Lộ tông nhi hậu, ngộ trượng nhân dĩ trượng hạ điếu. Tử-Lộ vấn viết : Tử kiến phụ-tử hồ ? Trượng-nhân viết : Tứ thể bất cần, ngũ cốc bất phân, thục vi phụ-tử. Thực kỳ trượng nhi vấn. Tử-Lộ cũng nhi lập, chỉ Tử-Lộ túc, sát kê vi thử nhi tư chi, kiến kỳ nhi tử yên. Minh-nhật, Tử-Lộ hành dĩ cáo. Tử viết : Ẩn giả sử dã. Tử-Lộ vãng kiến chi. Chí tắc bình hĩ. Tử-Lộ viết : Bất sĩ vô nghĩa. Trưởng ấu chi tiết, bất khả phế dã. Quân thần chi nghĩa như chi hà kỳ phế chi. Dục khiết kỳ thân nhi loạn đại luân. Quân-tử chi sĩ dã, hành kỳ nghĩa dã. Đạo chi bất hành, dĩ tri chi hĩ.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Vi-tử tờ 31).

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-Lộ theo đức Không-tử đi mà lạc ở sau, gặp người đã có tuổi lấy gậy gánh đựm cỏ. Ông Tử-Lộ hỏi rằng : Cụ có thấy thầy tôi không ? Người ấy đáp rằng : Gã không chịu làm nhọc đến chân tay, không biết phân biệt năm giống thóc. Ta biết ai là thầy gã. Nói rồi cầm cái gậy trên bờ mà làm cỏ. Ông Tử-Lộ chắp tay đứng để tỏ ý kính người già. Người ấy lưu ông Tử-Lộ ở nhà ngủ, giết gà làm gạo mà mời ăn, cho hai người con ra mắt. Đến ngày mai ông Tử-Lộ đi gặp đức Đức Không-tử thuật chuyện cùng ngài. Ngài nói : Ấy là người ẩn-giả vậy. Sai ông Tử-Lộ trở lại nói chuyện : đến nơi thì người ấy đã đi khỏi rồi. Ông Tử-Lộ nói : Chẳng ra làm quan thì là không biết nghĩa vua tôi. Như ông già đây đã biết cho hai con ra mắt khách, thế là cái thứ-tự lớn nhỏ còn không nên bỏ ; huống chi cái nghĩa vua tôi làm sao lại bỏ đi. Muốn đi ẩn cho sạch mình mà loạn mất cái đại-luân vua tôi. Này, người quân-tử ra làm quan là cốt để làm cái nghĩa vua tôi vậy ; đạo không làm được vẫn đã biết rồi.

259. Tử-Hạ chi môn-nhân vấn giao ư Tử-Trương. Tử-Trương viết : Tử-Hạ vân hà ? Đối viết : Tử-Hạ viết : Khả đã dữ chi, kỳ bất khả giả cự chi. Tử-Trương viết : Dị hồ ngô sở văn : quân tử tôn hiền nhi dung chúng, gia thiện nhi căng bất năng. Ngã chi đại-hiền dư, ư nhân hà sở bất dung : ngã chi bất hiền dư, nhân tương cự ngã, như chi hà kỳ cự nhân dã.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Trương tờ 33).

DỊCH NGHĨA — Học-trò ông Tử-Hạ hỏi ông Tử-Trương dạo giao-tế với người thế nào ? Ông Tử-Trương hỏi lại rằng : Ông Tử-Hạ bảo sao ? Học-trò thưa rằng : Thầy Tử-Hạ tôi bảo : Người nào khả thì chơi ; người nào không khả thì cự tuyệt. Ông Tử-Trương nói : Điều ấy sở-văn thì khác thế. Ta nghe người quân-tử tôn người hiền mà dung kẻ chăng-nhân, khen người lành mà thương kẻ chẳng hay. Ta mà là người đại-hiền dư, thì người nào là chẳng dung-nạp được ; ta mà là người bất hiền dư, thì người ta sẽ cự-tuyệt ta, làm sao mà ta lại cự-tuyệt người vậy.

260. Tử-Hạ viết : Quân tử hữu tam biến, vọng chi nghiễm-nhiên ; tức chi dã ôn ; thính kỳ ngôn dã lệ.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Trương tờ 33).

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-Hạ nói : Người quân-tử có ba cái về người khác nhau : đứng xa mà trông thì ra về tôn-trọng ; đến gần tới nơi thì ra về ôn-hòa ; nghe tiếng nói thì ra về nghiêm-lệ.

261. Tử-Hạ viết : Quân-tử tín nhi hậu lao kỳ dân, vị tín tắc dĩ vi lệ kỳ dã. Tín nhi hậu gián, vị tín tắc dĩ vi báng kỷ dã.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Trương tờ 33).

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-Hạ nói : Người quân-tử làm cho dân tin mình rồi sau mới sai làm việc khó nhọc, thì dân hẳn lấy làm hại nỗ vậy. Làm cho người tin mình rồi sau sẽ can-gián ; nếu người chưa tin mà nói can-gián, thì người ta hẳn lấy làm nói xấu người ta vậy.

(Còn nữa) D. B. T.

VẬN HANOI

Bộ Học-chính qui tắc. — Đoạn thứ tư ở điều 189 và điều 195 trong bộ Học-chính qui tắc ngày 21 Décembre 1917 định về việc tuyển cử học-sinh vào trường Sư-phạm thi nay sửa đổi lại như sau này :

Điều 189. — 4° Một tỷ do người dương-sự viết và ký tên cam đoan lòng sự trong Học-chính ít ra cũng mười năm kể từ khi được bổ thực thụ vào ngạch, bằng không thì sẽ phải : 1°) hoàn lại nhà nước cái số tiền ăn học tại trường Sư-phạm ; 2°) nếu đã được miễn đi lính thì sẽ không được trở nữa. Tờ cam-đoan ấy phải đính theo một tờ của người cha hay người thay quyền cha cho phép ký tờ cam đoan ấy, và chính mình cũng phải cam đoan rằng nếu đứa con bỏ học hay là bị đuổi, hay là thi không đỗ mỗi năm mà đã bổ ngạch Học-chính thì sẽ phải hoàn lại cái số tiền ăn học của con mình.

Điều 195. — Hết năm thứ tư thì các học-sinh phải thi bằng Thành chung. Những người đã đỗ tốt nghiệp rồi mà lại đỗ Thành-chung nữa thì sẽ được cái văn bằng Thành-chung biên thêm chữ « Mention l'Etudes de Pédagogie » (Sư-phạm học). Các học-sinh ấy có thể được phép theo học các lớp trung-học bản-xứ để rồi vào học trường Cao-đẳng Sư-phạm. Những người khác thì sẽ được bổ như sau này :

1° Nếu đỗ bằng Thành-chung có biên thêm « Mention l'Etudes de Pédagogie » thì được bổ giáo-học thực tụ hạng tám.

2° Nếu đỗ bằng Thành chung không có biên thêm chữ ấy thì được bổ giáo học tập sự.

Nếu đỗ tốt nghiệp mà không đỗ bằng Thành-chung thì sẽ được bổ trợ giáo thực thụ hạng tám.

4° Nếu không đỗ cả hai kỳ thi thì được bổ trợ giáo tập sự.

Quan-chánh Sở-học Bắc kỳ mới — M. Le Terrandeerie (Dominique) thanh tra Học-chính hạng nhất bộ Sở-học tại Pháp thì nay cải bổ vào ngạch giáo sư thượng hạng bực đệ nhị cấp Đông-pháp kể từ ngày 28 Juillet 1922 trở đi là ngày thôi việc ở bên Pnap.

M. Lefferra deire nay được quyền quan Tổng sứ Bắc-kỳ bổ dụng, làm chức chánh sở-học bực Sơ-đẳng Bắc-kỳ

Hội-đồng xét kiểu tem bưu-điện. — Hội đồng xét các kiểu tem bưu điện của các nhà hội-họa gửi đến thì độ trước thì chung trong tuần lễ này sẽ họp.

Trường Thương mại. Trong một số báo trước bản quán đã nói rằng quan Toàn quyền vừa ký nghị-định sửa đổi lại cách tổ chức trường Thương mại nay xi- trích trong mấy đoạn về yếu trong đạo nghị-định như sau này :

Mục đích trường Thương mại là để dạy phổ-thông và dạy chuyên nghiệp cho các học thiếu-niên muốn học làm nghề buôn ở Đông-pháp.

Quan đốc-học trường Thương-mại có một hội-đồng cải lương giúp việc mà ngài làm chủ tọa hội-đồng ấy, có hai ông hội viên phòng Thương-mại Hanoi và Haiphong và ba ông giáo-sư cựu nhất ở trường ấy làm hội-viên.

Hội-đồng ấy tì ra mỗi năm cũng họp một lần. N ững lời thỉnh cầu của hội-đồng sẽ do quan đốc-học trường ấy trình quan Học-chính đồng trưởng rồi quan Học chính sẽ đệ lên quan Toàn-quyền.

Cứ mỗi năm vào khoảng mười lăm hôm sau tháng chín thì tại Ha oi, Saigon, Huế Paompenh sẽ mở một kỳ thi tuyển học-sinh vào trường ấy. Những người có bằng tú-tài bản xứ, bằng Cao-đẳng tiểu-học tây (Brevet supérieur) hằng Chánh - chung thì không phải ứng thi.

Từ Hanoi không kể, còn các nơi khác thì hội-đồng sát hạch sẽ có những viên này :

Một ông hội-viên phòng Thương-mại kiêm Canh nông làm chủ tọa ; một ông giáo sư đệ nhị cấp (khoa Văn chương) và một ông giáo-sư bực đệ nhị cấp (Khoa học), một quan cai-trị, một viên chức trong sở Thương-mại ; một hội-viên Annam trong phòng Thương mại hay là phòng Thương-mại kiêm Canh-nông, Niên hạn học tại trường Thương-mại định là hai năm. Học-sinh ở trường Hanoi thì tốt nghiệp mà điểm số trung bình được 13 trong số 20 thì có thể được học lập sự một năm tại trường Thực-hành ở Saigon.

Thi bằng tú-tài Tây. — Phần thứ hai. Tiếng Latin và Khoa-học. Tiếng các nước.

A *Toán học*

Ba bài sau này được chọn lấy một :

I. Variation de la fonction $y = ax + b$ sur $cx + d$' Faire le représentation graphique dans le cas particulier $y = \frac{x}{x+1}$ sur $x + 2$.

II. Variation de la fonction $y = \frac{1}{x}$ $2 + ax + c$ sur x. Faire la représentation graphique dans le cas de $y = x\,2 + x + 3$ sur x.

III. Variation de la fonction $y = a$ $x\,2 + bx + c$. Faire le représentation graphique dans le cas de $y = x\,2 - 4x + 5$.

B. *Tính đố phải làm*

Par l'extrémité O d'un segment AO de longueur a, on mène XX perpendiculaire à OA, sur laquelle on prend un sens positif. On prend sur XX 2 points M et N définis par leur abscisses.

OM = x ON = X + 2a V3

On joint AM et AN.

1. Calculer en fonction de a et de x la tangente trigonométrique de l'angle M.A.N ;

2. Déterminer x pour que cet angle ait une valeur donnée x. Discuter, Maximum de x. Alpha.

3. Etudier la variation de cet angle x lorsque varie de moins l'infini à plus l'infini.

En déduire la variation de l'angle alpha dans les mêmes conditions, et retrouver ainsi les résultats de la discussion précédente.

Triết-học

I. Des rapports de l'idée générale et de l'image.

II. Quelle est la différence entre une affection et une représentation.

III. Rôle des opérations intellectuelles supérieures (abstraction, généralisation, jugement et raisonnement) dans la mémoire.

A. *Vật-lý học*

Ba bài chọn lấy một :

I. Vitesse de la lumière : Principe de la méthode de la roue dentée. Résultats des mesures.

II. Miroir aphérique concave : ne pas démontrer la formule. Indiquer le marche des rayons et la formation des images dans les cas suivants :

1. Images d'une étoile, d'une constellation, du Soleil, 2° Images successives d'un objet lumineux qui se rapproche de plus en plus du miroire, Image d'un objet lumineux virtuel.

III. Lentille convergente (mêmes observations que pour la question. N° 2).

B. *Tính đố phải làm*

En parcourant un circuit conducteur, en rencontre successivement une borne B ; le pôle négatif, puis le pôle positif d'une pile P ; une borne A ; un conducteur métallique AMB ; et l'on retourne ainsi en B. La résistance du tronçon AMB est 3 ohms. Celle du tronçon BPA, qui, comprend la pile, est 1 ohm. L'intensité du courant est 1/2 ampère.

Calculer : 1. : La différence de potentiel entre A et B ; 2. la force électro-motrice de la pile P ; 3. les quantités d'énergie transformées en chaleur, par seconde, dans les deux tronçons AMBBPA ; 4. Quelles seraient les nouvelles valeurs de l'intensité dans BPA et dans AMB si l'on relinit les borne A et B par un fil métallique supplémentaire, en dérivation avec AMB et de 15 ohms de résistance.

Tòa Nam án. — M. Ng-đạo-Quán, tri-phủ hạng nhất, thương tá tỉnh Thái bình nay kiêm chức thẩm phán dự khuyết tại Tòa án đệ nhị cấp tỉnh ấy thay M Trần-lưu Thứ.

M Bế-cao-Tung, tri-châm hạng nhì tại châu Chợ-rã (Bắc-kạn) nay kiêm chức thẩm phán dự khuyết tại Tòa Nam án đệ nhị cấp tỉnh Bắc-kạn.

Trường hàm trong ngạch Học chính. — Những người có tên sau này vì đã giúp việc cho Học-chính trong tỉnh Thái-bình thì nay được đặc-cách thưởng hàm là :

Hàn lâm-viện cung-phụng :
M Ng-hữu-Bản.

Hàn-lâm-viện đãi-chiếu :
MM Ng-hữu-Quyền, Không trọng-Bách

Chánh cửu-phẩm văn-giai (9-1) :
MM. Ng Thiện Hà-ngọc Hiền, Lê-ngọc Song, Ng-v-Cơ, Chu-v-Đàm, Hoàng-trịnh-Ngọ, Phan-v-Miên.

Tùng cửu-phẩm văn giai 9-2):
MM. Ng-đức-Toại, Nguyễn-quang Cương, Lương-Quỳnh. Tô-v Linh, Võ v Hoán, Phạm-ngọc-Uyển, Ng-hà-Nam, Hoàng-v-To, Ng-v-Con, Vũ-quang-Nhung. Ng-Reoan, Phạm văn-Tro, Ng-bang-Tiến, Đinh-v-Can, Ngô-duy-Phu.

Danh-dự hội-tinh của ngạch Thương-chính. — Các viên chức tòng sự trong ngạch Thương-chính có tên sau này đều được thưởng danh dự hội tinh bằng bực riêng của ngạch Thương-chính là :

MM. Diệp xuân-Lê, Ng-văn-Trinh, Ng-văn-Ảo, Phạm quang-Khanh, Vũ-đình Phu, Trần-đức-Lo, Cheu-Thô, Phạm-văn-Châu Trần-v-Nghĩa

Tòa án Trùng-trị. — Sáng hôm nay, tòa án Trùng-trị xử những việc sau này :

Lừa đảo. — M. Đinh xuân-Mai có mở một xưởng làm đầu, sau lỗ vốn, gọi nợ cho M. Phan-cao-Đường mà mình thì làm công. Một hôm M. Đường giao bọn đầu đáng giá 2000 p. đồng đem ra Haiphong bán cho hiệu đầu ở đấy. M. Đinh-xuân-Mai lại đem cho người khác lấy tiền, chứ không đem bán cho hiệu đầu ở Haiphong. Song bồi thì thì M. Đinh-xuân-Mai không nhận. Tòa hoãn đến kỳ sau để nghe luật-sư bai bên cãi rồi mới nghị án.

(Xem trang kia 3a, cột 1 và 2 cuối)

số 39

Sóng hồ Ba-bể

Soạn-giả : PHẠM-NỌI-CẦM

Lại hỏi chuyện Lý-tam-Nương mới biết nàng vì Hành-Ngọc mà chết, tôi liền đem chuyện kể với Nguyên-suý, và kể thật cả đầu đuôi, Nguyên-suý ngạc nhiên, khen tôi là người đứng-cảm và cho đem lợn đến tế Lý-tam-Nương, hôm ấy tôi sai quân khoi cho nước lại vào được trong đồn, làm tiệc khao quân rồi ban sự giờ về, các bàng tôi đều cấp cho nhà cửa ruộng nương ở quanh đề cho yên phận làm ăn, không được quấy nhiễu. Bà-Cân nói :

Nước ta các nơi biến ải, rất là sơ sài, ta nghe con được chức Tổng-chế Tam-biên, cũng rất mừng lòng, vậy con phải liệu mà tu trị lại. Bạch-thông là nơi biển yếu, rất không phải giáp giới, nhưng nên đóng đại đồn ở đấy là hơn. Phàm việc gì cũng nên lấy trung-hiếu làm đầu, con giờ cáng đáng một mặt sơn hà, tức là phên dậu cho nước nhà đó, con nên cẩn thận ; xong hạn một tháng rồi sắp sửa mà đi, Tự-Minh vâng lời, cáng Tự-Vĩ lại về phòng sách.

Một nhà đầm ấm, trướng gấm màn là, trước sau chuyện vẫn gần xa trông cay đắng lại mặn mà hơn xưa ; mới có bấy giờ.

CHƯƠNG THỨ BA MƯƠI TƯ

Được hoa rạng vẻ, một đôi vợ chồng trẻ, ngày lành tháng tốt đã cùng nhau đính ước trăm năm. Tự-Minh và Tố Hương đã kết duyên rồi, còn những khách đến mừng, xe ngựa đều không có lối chen, rất là nào nhiệt, bóng cán thắm thoát, giã bạn một tháng đã hết. Tự-Minh cũng vợ từ tạ cha mẹ lên đường, cùng cả Chi-Dương, Vân, cùng Ái Tam đều theo lên nhậm-sở, đường sá xa xăm, nhưng cũng không xảy ra việc gì khác. Đinh-Quảng Tế-Văn mừng rỡ đón vào dinh bấy giờ Tự-Minh đã là hàng trên, các quan một giải duyên biên đều là quyền dưới. Hai người vì vậy, vừa yêu vừa sợ, không có chút gì dám trái phép. Tự-Minh cũng đãi lấy lễ không có khắc kiêu ngạo, hai người thấy thế lại giữ phép tắc gia.

Tự Minh nói với Chi-Dương về thu xếp chỗ nhà cũ, khi xong sẽ cho Tố Hương về đẩy ở, vì nàng không thích cảnh phiền hoa.

Một hôm hai vợ chồng đương ngồi trong dinh thấy Bạch-Ộ ân chạy qua, Tự-Minh ôm chặp lấy, rồm nước mắt bảo Tố Hương rằng :

Tôi ngày trước cùng Hành-Ngọc trải bao biển trở thề mà giờ chim ngàn bạc nội, nước chảy mây tan, không còn có dấu vết gì cho mình lại thấy mặt bạn ; vậy phu nhân nên coi nó như con mình. Tố Hương đỏ lấy Vân, mà nói :

Vâng, giờ ta được vinh hoa, mà người ấy thì không biết đâu mà hỏi nhưng lúc hoạn nạn thì có nhau, mà giờ đến lúc giàu sang thì để riêng ai chịu thiệt, nghĩ càng thêm nỗi đau lòng, thôi giờ chỉ có cách nuôi dạy cho Vân nên người thì họa may đền được ơn bạn trong phần muôn một. Nói xong bế Vân giỏ vào phòng.

Tự-Minh vốn thích cảnh sơn-thủy, mà đối với Tố Ba bể thì lại cho là riêng một hồ lấy có chăng sau sẽ được chút buồn vui may rủi cầu mình nên lại càng thích lắm lắm ; nên dựng một tòa đình con ở bờ hồ, nhân thế xây mà cho Liễu-chi và sai người tìm con cái ông ta, nhưng không thấy đâu cả, trong hồ có mấy ngọn đồi nhỏ, bốn bên nước bao, trông xa như một bức tranh vậy, có khi hai vợ chồng ra chơi chỗ đình nhỏ ấy, đi duyên ở hàng mấy ngày, thường là vào hôm trăng rằm, thì hai vợ chồng ra trò chuyện với bọn chài lưới ; hoặc hái bứt mấy hoa sen nở, hoặc ngắm nghía những hoa có ở trên đảo những hồng tía tía xen vào đám cỏ xanh là vàng, thì lấy làm thích mắt, nhưng chẳng biết tên là gì, hai người nhìn nhau vẫn tưởng rằng có lọc-xảo và chú đánh lưới vậy Tự Minh vẫn không quên thú bút mực, thường làm thơ hát ngao ở trên hồ những tiếng ngoài cùng tiếng đầm ben đập vọng vào trong mui thành ra mấy mươi tiếng họa theo, hài hát sau này :

« Hồ bao la ngày nắng sắc xanh xanh,
« Ngày mưa ngày giá sóng vỗ bập (bềnh bọn nước trăng phau...
« Trăng phau xanh ngắt một màu
« Nắng mưa bờ cũng bể dâu chẳng hề ?
« Bể dâu trải mấy xuân thu ?
« Xuân thu bao nả từ từc có bỗ cho (đến ngày nay ?..
« Xa trông trăng giữ nước non mấy,
« Về đêm cũng một, cảnh ngày xinh (lại càng xinh,
« Qua bốn mùa đều thú hữu-tình.
« Thợ trời hay muốn để dành riêng ai ?
« Xuân sang hoa nở trăm mùi,
« Là hồ hồ cây nhú liền trời một sắc (xanh thay.
« Xanh thay bể cũ nỗi sau,
« Gợi hồ nỗi biết bây giờ xuân sang !
« Sen hồ hoa tiết hạ lại càng,

« Bóng hồng chồng chập, mùi hương (xa gần.
« Xa gần sóng gợn lăn tăn.
« Bóng chiều man mác mười phần (thật thưa,
« Thu về lan lách lơ thơ,
« Le hoi mặt nước nhạn thưa đầu ngàn
« Đầu ngàn mặt nước sân sân,
« Với vẳng trăng tỏ vượt lan gương (trong,
« Gió vàng hiu-hắt chiều đông.
« Bóng lau trắng điểm rừng phong (bông tàn,
« Hồng tàn ráng ánh mấy làn,
« Mặt hồ đêm khói cây ngàn chồng (sương,
« Cảnh xinh xinh nào mấy kẻ màng,
« Chỉ ai mến cảnh nên cảnh lại giàng (yêu ai,
« Tấm son thề với đất trời
« Lòng ta như nước nào phải phụ (lời non sông.
« Nhác trông ra ngoài mạn thuyền (bỗng
« Ngày mưa ngày nắng ta vẫn một (lòng như ai.
« Nhớ ai góc bể bên trời,
« Chẳng hay cảnh có như người cho (chăng ?

Đêm khuya thi hồi chị Hằng.

HẾT

MỚI XUẤT BẢN :

MAI-NƯƠNG LỆ-CỐT

(MANON LESCAUT)

Soạn-giả : L'ABBÉ PRÉVOST
Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

In bằng chữ mới, giấy tốt, dày 290 trang

Giá bán, mỗi quyển. . . . . 0$50
Tiền cước, mỗi quyển. 0.14

Ngài nào mua, xin gửi thư và măng-đa cho bản-quán

ĐỒNG-HỒ MẠ VÀNG

Máy kỹ mẻ, 6 chân kính

Mặt và kim có chất dạ quang

BẢO HÀNH 20 NĂM

Giá . . . . . 11 $ 50

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

Quan Đốc-tơ Bicoman

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

Hồ sinh, chứng bệnh đàn-bà càng con-gái, các chứng sài tể con. Bịnh đau mắt, bệnh giang mai và bệnh ngoài da càng nhiều các thứ bệnh khác, vân vân..

Phòng khám bệnh ở cần cuối phố Gia-long số nhà 33. Bắt đầu từ 1 giờ đến 4 giờ chiều. Ông nói số 314.

2247

Hỏi kẻ phải đau

Mấy hôi các người Nam Việt phải đau ngực, phải nọ lạnh, phải đau khi quên mà đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã khỏng chữa chút nào cả, nay bỏi những người phải đau khi quên đã kinh niêu, hoan phải đau ở phổi, nay hết các người phải chứng lao, nay tôi chuyên các người nên chữa ngay đi.

Bịnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bịnh ghê gớm, vì bịnh ấy là một bịnh truyền từ người đến. Nghĩa là ai có bịnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau mà không sống được bao nhiêu và phần nhiều không tìm đã được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bịnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bịnh là thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bịnh tha mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi ơi ! Nam Việt, nào các người không muốn giống Nam Việt bao nhiêu đi, nào các người không muốn giống Nam Việt tiêu diệt đi, thì cứ mua ngay đi mà dùng.

Vậy có viết thư cho hiệu Bác-chế MONTES số 6 Paul Bert Hanoi mà bỏ, mua một lọ SIROP CHOROM giá là 0 $ 80, đồng là existe trước khi ăn cơm, thì nàng mới thấy sẻ, nhưng một lọ, thì ít ấy khỏe mạnh và hớt đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique của xứ Bắc kỳ, vừa ngon, rất có ích cho dân bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá ông Sáu thu, thứ hạng hung (*blonde*) và thứ mùi nâu (*brune*).

Thứ hạng hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hạng hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinch »

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Bộ 0 $ 65 đến 0 $ 70

Sáu lọ. . . . . 24 f. 50

Bộ 3 $ 60 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS

Thuốc thần-dược bổ huyết

Mỗi chai phần tư lít. 1 $ 08

Một lít. . . . . 3 $ 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng bổ tỳ và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên dẫn bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Sẽ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống cả nhiều nước nóng và 4 người cho nóng đun thì phí trong 24 giờ là khỏi.

Hãy nhớ MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Cửa hàng lậu thuế — Tên Ng-thị-Năm là một mụ vấn mở một nhà thanh-lâu lậu thuế để kiếm ăn mà những con gái ở đấy phần nhiều là bởi mụ ấy dỗ dành những người nhà quê đưa về. Một hôm sở Mật-thám vào bắt được ba đứa con gái ở trong nhà. Hỏi thì mụ chối không nhận lẽ gì song ba á đều nhận cả mà khai rằng bị mụ ấy khuyến dỗ đem về. Tòa phạt tên thị Năm 20 ngày tù.

Đám thò lò. — Tên Ng-văn-Hạ và Lê-văn-Mẫu chung nhau gá thò lò ở Thanh-giám rồi người về đánh lấy hồ, hiện sở mật-thám bắt được quả tang. Tòa phạt hai tên gá bạc lấy mỗi tên 100 quan. Còn 7 tên đánh thò lò mỗi tên 16 quan.

Đám sóc đĩa. — Tên Bùi-văn An, vẫn thường gá sóc đĩa ở vùng Thanh-giám mà sở Mật-thám dinh mãi mới bắt được. Vì là tên lấy quí quyệt lắm, nay gá nhà này mai gá nhà khác. Mãi đến hôm tên ấy gá ở nhà mụ Ng-thị-Viên thì mới bắt được quả tang. Những con bạc chỉ bắt được sáu tên, còn thì chạy được thoát cả. Những con bạc đáng này toàn là những bạng người hạ-lưu cả. Tòa phạt tên Bùi-văn-An 100 quan, tên Nguyễn-thị-Viên cùng những con bạc mỗi tên 16 quan.

Văn máy 6-16 nhanh quá. — Tên Ng-bùi Lương cầm máy xe ô-tô chạy ở trường nhanh không theo thể lệ nhà nước đã định thì phải phạt 15 quan.

Ngạch tham tá. — M. Trịnh-đình-Thảo tham-tá hạng năm ngạch các tòa Sứ Bắc kỳ, trước đã ra ngoại ngạch để tòng-sự tại nha Học-chính Đông-pháp thì nay thuộc quyền quan Thống-đốc Nam-kỳ bổ dụng.

Ngạch thừa phái. — M. Đặng-Tạo, thừa phái hạng năm ở Bắc-giang nay đổi đi phủ Yên-thế (Bắc-giang) và kiêm cả chức thừa-phái độ nhất cấp thay cho M. Trần-nguyên-Tiệp mới mất.

Nghỉ giả hạn. — M. Phạm-Oanh, ký lục thực thụ hạng ba tại Ninh bình được phép nghỉ giả hạn năm tháng.

M. Ng-thu-Thi, trợ giáo thực thụ hạng tám tại trường Bảo-hộ được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng.

Thuyên chuyển. — M. Trần xuân-Lu, tham tá hạng ba ngạch tòa Sứ nay đổi đi hạt bình thứ nhất thay M. Trần-hữu-Chí đổi đi nơi khác.

Ngạch giáo-sư — M. Segond, giáo sư thượng hạng hạng nhất, trước tòng-sự tại Bắc-kỳ, sau lại đổi đi Vân-nam thì nay lại thuộc quyền quan Thống-sứ Bắc-kỳ bổ dụng.

Ngạch y-tế — M. Vũ kim-Minh, thầy thuốc thí-sai tại Lai-châu nay kiêm cả việc khám bệnh bằng ngày cho các binh lính hạt Lai-châu.

Đẻ sinh ba — Chiều hôm 16, hồi 2 giờ 20, có một người đàn bà tên là Ngoa 28 tuổi quán làng Mai-tía tỉnh Hà-đông ra Hanoi đẻ ngay ở đường cái được ba đứa con, hai trai một gái. Bốn mẹ con cùng cho vào nhà thương cả. Không rõ có nuôi được không.

Xe cô đỡ bị đổ. — Sáng hôm 16 có một cô đỡ đi cái xe nhà tới đường Chavassieux thì bị một cái xe tải thư đụng phải May không việc gì đến người, chỉ xe bị hư hỏng mà thôi.

Lạc hay mẹ mìn đỏ. — M Ng-v-t nhân phó-quản khố đỏ trình rằng có đứa con gái lên là Nhung lên 7 tuổi đi đâu mất từ ngày thứ sáu. Đứa bé mặc cái áo lụa trắng và quần lụa thâm.

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Trường tá thanh-oai. — Trường Tá-thanh-oai ta là trường học của cụ Thiều Đoàn mở ra đã lâu năm, mới bốn năm nay nhà nước bỏ cho thầy trợ giáo, thời mới thành một trường Pháp-Việt trong huyện Thanh-oai nay, nhưng mấy năm cụ lớn thiếu mới tạ thế đi thời n với trông nom cũng ít, nên học-trò không được đông, mà phong cảnh cũng kém sắc, từ đầu năm ngoái đến nay, nhờ ơn quan trên bỏ cho thầy giáo Ng-v-Thưởng về trường này, thời thầy Thưởng hết lòng vì sự giáo dục học-trò ngày một thêm lên, hai năm nay số học-trò trong trường được hơn 70 người, mà phong-cảnh nhà trường từ trong đến ngoài đều chỉnh đốn phong quang, thực là người học-chính, cảnh-sắc người, học-trò cũng đương nao-núc. vì thế kỳ phát thưởng năm nay, các ông có quan-thiết về việc giáo-dục trong làng, có lòng chiếu hưng thêm vào, muốn mời quan trên chiếu giám để xem xét cho tỏ cái công chăm-chỉ của thầy Thưởng, song vì đương lúc quan trên bận việc, chưa kịp hạ cố, dân làng còn đương mong được dịp tốt để tỏ lòng nhiệt thành của thầy, nay bỗng nghe tin thầy Thưởng xin phép nghỉ để đi Saigon làm việc khác, ai nấy đều lấy làm ngạc-nhiên cả, tiếc thầy là người tốt, mà lại lo cái công việc nhà trường không biết các thầy sau có hết lòng được như thế hay không ? Thầy là người chăm chỉ có học-thức, tư tưởng như thế, dẫu đi đâu, làm gì, mà chẳng có thành hiện, nhưng tiếc rằng cái công việc của thầy ở trường này chưa trông thấy cái kết quả, mà thầy đã dời đi nơi khác, thời thực đáng phàn nàn cho lũ học trò lớp này lắm, vậy xin chúc thầy lên đường nhất lộ bình thông và chúng tôi lại xa ước các thầy thay việc cho thầy Thưởng, cũng cố-giữ được cái nếp sẵn của thầy Thưởng và có phần thêm hơn, thời quí hóa lắm

Một người trong làng lại cảo

YÊN-BAY

Tiền biệt. — Ông Tú Hường từ khi lên nhận chức giáo-học tỉnh này đến nay thấm thoát đã bốn năm tròn

Ông vốn là nhà nho học, nhưng mà Pháp-tự lại thông, về đường giáo dục thì ông là một người đạo đức hiếm có, về đường giao thiệp thì ông thật là một người bạn hay, tính nết ôn tồn, sẵn lòng giúp đỡ anh em.

Nay có tin ông được đổi về trung châu thì đối với ông, ai cũng có một mối cảm tình lai láng. Được tin này từ thứ bảy trước, nào là thân thích học-sinh, nào là lân cận bằng hữu, ai cũng bồi hồi nhỏ tiếc muốn lưu ông lại, lại vui lòng vì từ nay ông được gần nhà gần bạn cũ, cảnh xưa. Cách tiễn biệt như tiễn biệt ông thì trong tỉnh này mới có là một, vì nhất nhất cái gì cũng về đặc sắc cả. Nào kẻ thì yến tiệc, người thời trà từu, kẻ sáng người tối khiến cho ông mấy ngày nay phải một vẻ sự hậu tình của công chúng.

Sáng hôm kia, hồi sáu giờ ông cùng gia quyến đi chuyến xe thứ nhất xuống Hanoi, tuy ông đi sớm thế mà anh em, bà con, học-trò ra gare tiễn ông đông lắm.

Đào-v-Minh

NINH GIANG

Cây đa cổ. — Làng Trung-am huyện Vĩnh-bảo có một cây đa gần đình tuy rằng không to lắm mà có dáng già lắm rồi. Ông khảo Hồ nói rằng : « Các cụ truyền ngôn rằng khi cụ Trạng Trình còn sinh thời, cụ vẫn ra ngồi mát ở gốc cây đa ấy ». Bạch-vân-quán cũng gần đấy. Tiếc thay qué hương của cụ Trạng ngôn rằng làm không có thể tu bổ đi tích của cụ còn lại như đến thờ, bia đá Bạch-vân-quán v. v. Chẳng biết dân trong huyện có còn nhớ cụ Trạng không và nhất là 18 làng Âm mà tự cụ đặt tên cho. Nếu nhớ thì tu bổ đền cụ cho xứng đáng để thờ cai vệ, chứ để nhang tàn khói lạnh đến bao giờ ?

Đêu cụ Trạng. — Đêu cụ Trạng Trình làng Trung-am huyện Vĩnh bảo cách xa Đại-lý Ninh-giang ngót 20 ki-lô-mét, độ nọ kỳ giá đến yết thị lấy làm dân lòng : bia đề ngoài sân đền từ khi cha con thằng Khả đánh đổ mà đến bây giờ vẫn hãy còn lung lay. Nghĩ đến cân tiên trí của cụ Trạng « Cha con thằng Khả đánh ngã bia ta ; cỗ tiền phạt tam quán » (một quan tiền) mà không dám mở vào mạnh, lại sợ..... Vào đến đền chỉ thấy cái hương án đã cũ rích một rồi trên bày cái bát hương sành, trong đền chỉ có một đôi câu đối cổ sơn son đã mọt còn thì tuyền câu đối viết vào tường cũ ; còn đề thờ ở cung trong ; khám với đề thờ cũng mọt nốt vi chỉ tuyền đỏ sơn son cả.

Thế mà đền Chanh ở Ninh-giang thờ một ông thánh chi chi ở trong « Truyền kỳ man lục » to nhờn lòng lấy ngay nga biết bao, mà sao đền cụ Trạng thông minh nhất một đời lại nhỏ tý cảnh tiêu tụy thế !!! Hay tại tinh người lạnh chóng quên ở tiền chăng ! Ô ? ! !

Ngô-văn-Tinh

Nào nức về hội. — Mấy hôm nay trẻ con ngày thấy bảng đỏ chơi là đòi mua luôn luôn, đến đêm trống phách vui thật, nhưng khi vàng óc, nhức tai thật là rộn rịp về tết, còn người lớn cũng nhiều người nô nức sửa soạn khẩu chầu áo ngự có gương vía để đi hội Kẻ-Bẹp, hội Đồng-bằng.

Ba Nhỏ

NAM-ĐỊNH

Tết Trung-thu — Tết Trung-thu ở đây năm nay không giống như năm ngoái nên người lá các nhà bánh phố ít đua nhau khoe có khoe đêm, mà cả đến những đàn làng tăng không kèn chói tai nhức óc cũng tuyệt nhiên không thấy đám nào.

Còn nhớ năm xưa, nhà me X bày cái bánh mặt trăng to chẳng kém cái nong, kể đi xem ngày nay còn nhớ, tối hôm rằm lại kéo đến đông thì me cũng đã biết rằng một cái bánh to, cũng chẳng thêm danh-giá, cho nên me đã xếp đi rồi.

Tay trò về chẳng có chi chi mà người kéo đi xem kẻ cũng khá đông, nào ông già, nào con trẻ, nào cậu ấm, nào cô chiêu, phố-xá lúc nào cũng đông nghịt, quanh đi quẩn lại, tế ra người lại xem người.

Trẫy hội Bảo-lộc — Mấy hôm nay, người các miền xung quanh Nam-định về trẫy hội Bảo-lộc rất đông.

Chuyến xe-lửa nào cũng chật ních những người,

Thằng bé tí-hon. Chuyến xe-lửa 4 giờ rưỡi hôm 6 Octobre, ở một toa hạng tư, các hành-khách kéo đến xem đông lắm. Xem gì ? Xem thằng bé tí-hon.

Thằng bé này theo lời người nuôi nó thuật lại thì cũng có thể gọi được là thằng bé tí-hon, vì tuổi đã gần ba chục mà cao không đầy 80 phân tây nặng ước chừng sáu bảy ki-lô trở lại.

Người nó coi rất mảnh, chân tay bé tẻo teo, cầm đỡ gì hơi nặng cũng run lẩy bẩy. Đầu nó to, tai bé, mắt lòng là lòng lánh, sống mũi rất cao, từ gò má trở xuống đến cằm thì thót lại, nom chẳng khác chi mặt hề-rô. Tiếng nó nói hơi ngộng-ngọng mà nghe chừng khó nhọc lắm.

Có người nói rằng hoặc nó là giống khỉ, hay giống người Chim-chích cho nên bé. Về phần người viết mấy giòng này, thì thật chịu không biết là giống gì. mà cũng không biết đích nó bao nhiêu tuổi ; thấy sự nhiều người cho là quái dị thì thuật lại đây, các ngài đọc báo, ngài nào đã từng nom thấy thằng bé ấy, tưởng cũng nên giải-quyết cho ra.

SƠN-LA (Mai-sơn)

Thuyên bổ. — Ông Nguyễn-hữu-Bẩy là một người trước kia đã có lòng sự lâu năm ở một công sở về miền thập lục châu này cho nên ông am hiểu chữ Thái. Bẩn năm có loạn Mèo ông về giáp việc thư-ký cho quan Chánh châu Mai-sơn, ông cũng có công khó nhọc trong khi đi tiễu giặc. Vậy nhà nước mới lập ở châu Yên một trường học, nên quan trên bổ ông sang dạy học ở trường mới ấy. Chiều hôm thứ hai 2 Septembre 1922. ông bà đã lên đường, các ông, các bà quan thuộc cùng dân sự châu Mai-sơn đi tiễn ông rất đỗ mặt, tay bỏ chỗ quen đi nơi ở xi cũng buồn mà anh em quen biết đều có lòng mến tiếc, song nghĩa vụ là trọng lúc ban đầu ở đất Thái này mà được người am hiểu thổ âm như ông cũng hiếm, nên quan trên có lòng ấy thác cho ông. Mong rằng ông sẽ đem hết tài trí mà dìu dắt lũ con em sau này được bước lên con đường văn-minh để khỏi phụ lòng nhà nước khai hóa cho dân, thì công ông cũng không phải là nhỏ.

Một người dân Thái lai cảo.

PHÚ-LÝ

Trung-thu. — Một năm mới được một đêm thưởng nguyệt, con trẻ nô-nức, phố xá huyên-hoa, chỗ thì đèn xếp, đèn lồng, chỗ thì đèn đuốc đèn, thật hợp với cảnh-tượng trăng đẹp tranh sáng. Chỉ tiếc về một nỗi đương lúc lương-thực ngày-càng, mà pha thêm vài cái dầu hỏa-tử, cái tiếng tàu chèng tiếng trống trên xe, tàn pháo dưới đất, thật là một sự xấu phong cảnh rất đáng tiếc. Mong rằng từ sang năm trở đi, các giống sư tử lớn bé cộc, dài, sẽ không xuất hiện ở ngày rằm nữa, thì cái cảnh Trung-thu mới là toàn vẹn vậy

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Mùa màng. — Mưa đã đến trung-tuần tháng tám rồi, mà lụt hãy chưa có cái nào cả. Ấy là mùa lúa nẫy đã thoát khỏi các tai nạn rồi. Vì cánh đồng nào đến nay đều đã gặt hái xong rồi cả. Nhà nào cũng đầy cả lúa, dẫu nay có lụt lớn hãy to nữa, thời cũng không hại gì đến lắm ; so với mùa lúa các năm thời mùa nẫy có bề phong-phú hơn. Quang cảnh ngoài đồng và trong các thôn-quê thiệt là vui vẻ.

Ước gì năm nào cũng được khí-hậu hòa thuận như năm nẫy, thời chẳng những làm giàu thêm cho các thôn-bộ, các nhà buôn, mà đến việc trộm cắp cũng tự nhiên mà giảm bớt đi nhiều vậy. Mừng lắm thay !

(Xem trang thứ ba).

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường thu đi ngự đăng Bắc-kỳ hội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tenin, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said Ai-cập Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh; chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh : 1 ĐƯỜNG GIA-LONG, 82.

KHÁM BỆNH : Giờ ở 2 tháng một lần.

2016.

XIN XEM CHO KỸ

Phàm nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các-bạch của bổn-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ ma lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Trảng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,

Ed. Montès,

54, Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN NHIÊN

Tối thứ hai :

ĐẠI-BÀNG XUẤT THẾ

(Sự tích cảnh Đại-bằng phải đầu thai)

Tối thứ ba :

NGHỈ HÁT

Bản-hội cho ban hát nghỉ hát để kính tế Tổ.

Tối thứ tư :

TRẦN-TRIỀU HIỀN THÁNH

Nhân kỳ này đương kỳ niệm ngài, vậy ban hội xin tấy lòng thành-kính đem phô diễn sự tích ngài là bị thánh có công rất to ở nước thuở nhà Trần.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 4 đến thứ ba 10 Octobre 1922

Ba hôm ban ngày thứ năm có chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MÁI CON »

Hài thứ IV

Nghỉ

CAI QUYỀN NGƯỜI TA ĐƯỢC HƯỞNG HẠNH-PHÚC

Hài kịch rất lý thú, chia làm 6 hồi

Hồi IV, V và VI

CÔ LÉKING, NGƯỜI CÔ CHÍ LỚN

Hài kịch dài 2 hồi

Sắp chiếu :

Một phim ảnh tuyệt-tác của nghệ chiếu-ảnh Đại-pháp

« INTOLÉRANCE »

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Giải thưởng văn về bài ca soạn cho con trẻ ở Ấu-trí-viên

Đề mục. — *Một bài ca « thượng lực hạ-bàn » để dùng là n bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu trí-viên (幼稚園), nghĩa là tại những nơi mà ông mẹ hội Khai-trí tiến-đức sẽ lập ở các thành-thị để trông-nom con trẻ từ bảy tuổi trở xuống, để cho các nhà có con vì bận công việc, không thể tự trông-nom được.*

Giải thưởng. — *Giải nhất : hai cái khăn thêu của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ và một cái biển khắc bốn chữ sơn son thiếp vàng, đáng giá một chục bạc, cũng là tiền của nhà nữ-sĩ ấy, còn bốn chữ khắc trong biển thì của hội-đồng diêm-duyệt nghĩ tặng.*

Giải nhì của Chợ-thiện-auông : một bức thêu bằng vóc đại-hồng, cũng có bốn chữ của Hội-đồng diêm-duyệt.

Giải ba của hiệu ảnh Thuỵ-ký : một bức ảnh phóng-đại.

Giải tư của M. Hoàng-xuân-Lan là chủ xưởng đúc đồng : một cái tư đồng cũng có chạm mấy chữ.

Kỳ hạn. — *Đến ngày 31 Décembre thì hết hạn thu quyển.*

Quyển thi. — *Muốn cho tiện việc học phách các bài thi, xin nhất luật dùng giấy tây trắng, để nguyên cả khổ rộng, mà viết một mặt, trang trên để tên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi, xin bỏ riêng vào một cái phong-bì gián kín, ngoài phong-bì nhớ để cho hai chữ « VĂN THI » thực rõ, để khi nhà báo tiếp được, sẽ cắt riêng ra một nơi, đợi khi hết hạn mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gởi đến bản-quán, 61-63, phố hàng Bông, Hanoi.*

華 PAO-VA 寶

24, Phố Hàng Bồ. Hanoi

統 入 北 圻 門 面 滇 行 內 兩 家 專 賣

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như : ngọc-thạch, bồ-phách, mặt bút cùng nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố, xin mau đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đặc biệt, mà đồ mua cho ít nhiều mặc lòng, nhất luật đổi đãi, tinh giá thật rẻ.

Cùng một kỳ tàu nay, chúng tôi lại mới thêm được vài tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu cũ, kiểu *mới*, lối Tây, lối Tàu, ho đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho vừa ý các qui-khách mới nghe.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

TOURANE

Trường Nữ-học. — Trường Nữ-học mới làm gần mả tây cũ, đã hoàn thành rồi, trông qui-mô rộng lớn, cách kiến trúc kiên cố và tỉ tế lắm. Xung quanh chưa xây thành, chưa rào dậu vì thấy còn đương mở đất và han trải các gò nống, có lẽ còn làm rộng thêm.

Hôm thứ sáu, 29 Septembre, đã khai giảng tại trường mới. Trường có ba lớp : 3, 4 và 5, mỗi lớp đều có một cô giáo ; số học trò mỗi ngày có một thêm đông, chắc cũng được đến vài trăm. Hai lớp 1 và 2 vẫn đương còn học phụ tại trường Pháp-Việt, chung với nam học-sanh như trước, nghe nói bởi số học sanh hai lớp ấy chưa được đông, chưa có thể lập riêng ra từng lớp một.

Trận lụt đầu mùa. — Tối thứ bảy 30 Septembre, độ 9 giờ, trời nổi một cơn dông, rồi mưa gió sấm chớp một hồi lâu nước vài giờ, tạnh ráo được một lúc, rồi lại kế đến mưa tơ như trút, từ đêm ấy cho đến ngày chủ-nhật mới ngớt hột. Nước mưa đầy dẫy cả các sông ngòi đồng ruộng, trông ra lai láng mênh mông Tuy vậy mà chỉ độ một vài giờ thì nước đã tản nát chảy đi, không đến nỗi ngập. Mùa màng độ rày gặt hái đã gần xong hết, cho nên dầu có lụt lội cũng chẳng lấy gì làm thiệt hại cho các nhà nông mà lại có phần lợi cho các người làm ngư-nghệ.

Đám ma to. — Chú Ngô-Sei-Ky, 55 tuổi, mại sản nhà Băng, tị trần từ hôm 20 Septembre 1922 : hiện chưa có xin phép quan lại để đem xác về Tân, thì hôm 2 Octobre này mới cất xác lên tạm quán ở nghỉ-địa Ngô-bang, để đợi tàu cập cảng sẽ đưa chú về tổ-quốc.

Đám đưa rất là trang trọng : 25 bàn giản đi trước linh-cữu, những bàn này thì ba mặt che tuyên các đối-trướng bằng gấm vóc của thân-thích bạn hè phóng viếng chú. Có một vị sư cưỡi con kỳ-lân và ô vị nữa đi xe tứ mã kính. Có xe nhà kết tựa xe giả, che hai lọng và kiệu giả cũng che hai lọng đi hai bên trước linh-cữu.

Bàn đại dư 100 phu khiêng, chưng rất đẹp, đính mấc cành nho con sóc, các cây cỗ thụ và các hình điển thú trông rất thẩu tình. cũng có đính theo các độc bình và đĩa cổ nữa. Hai con chú thì nằm phục trước linh cữu, ở trên bàn đại dư các vợ em và cháu chú thì ngồi xe và có phương du che theo sau. Trong phương-du này nghe như có tiếng người dụng tỉ tê than khóc.

Tiếng hồ đưa linh cùng giọng lưng kinh chen trong tiếng thanh-la, nạo bạt kèn, sáo tàu và trống cái làm ý ầm náo động một cõi Đà-thành, tay là đám buồn mà có thể khiến cho người vô tình vui được.

Linh cữu rước đi các phố từ 8 giờ sáng cho đến 2 giờ chiều mới tới nghĩa địa ngũ bang.

Thành phố ta là nơi quần cư tứ-chánh, từ xưa tới nay tưởng cũng ít có đám ma nào linh đình như vậy, nên nhiều người nô nức đi xem từ hôm mồng một đến hôm mồng hai Octobre như đám hội vậy.

DẦU XỨC TÓC THƯỢNG HẠO HẠNG :
Dùng nó sạch đầu — Mượt tóc
Tốt tóc ra — Hết gầu
Các quí-khách đến thử hai xin cứ báo xưng thế đến nhé
Chai thật đẹp. . . . 1 4 fr. 5 0
Chai lớn . . . . . 8 . 0 0
Chai nhỏ . . . . . 3 . 7 5
Mua sản chai thì được giá hạ
BÁN TẠI :
GRANDS MAGASINS RÉUNIS
(Nhà Gô-đa cũ)
Trên gian có bày đồ chơi
2074

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres postes)

Nhiều ông gởi tiền trả bán-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bán-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả tiền những liền đổi chỗ ở còn thì bán-quán không nhận được trả bằng con-niêm cả

同麥 VÔI 石灰

Vừa trắng, vừa rẻo, vừa quánh, vừa nở, tốt nhất Trung-Bắc lưỡng-kỳ là vôi Đông-giao ; mua ngay của chủ lò bao giờ cũng vẫn rẻ. Xin hỏi :

NGUYỄN-CẢNH
14, Phố hàng Cá (Đồng xuân), Hanoi.
M32

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Lời ví dụ các giả có viết thư hỏi chúng tôi về sự giá-trị và cách dùng thuốc Dragées Rabuteau thế nào, vì ngài đã nhờ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) ấy mà khỏi được bệnh hoa-liễu tinh thần, mòn mỏi sức khỏe, mà đã chuyển thành ra bệnh dạ dầy và đau gân cốt.

Vậy xin hễ ra sau này : Thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) này bảo chế có nhất tất là một chất rất bổ về dưỡng khí huyết, lại có khí đạm-lam (iode) để lọc cho huyết được trong sạch mà làm cho tiêu tán những bọn bẩn ra ngoài hết. Người ta thường thấy phần nhiều người bị bệnh hư huyết, xanh-xao và yếu đuối, đau mắt, đau cuống họng, nổi những mụn mọc sần sần lên ở mặt. Đàn bà con gái thì người kỳ không đứng, thường hay sinh ra đau bụng.

Muốn cho khỏi hết các bệnh ấy thì nên dùng độ vài lọ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) là một thứ thuốc kinh-nghiệm đã lâu, lại là một thứ thuốc có danh-tiếng hơn cả.

Ở các hàng bào chế lớn đều có bán cả.
2056

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ *đề chữa a-phiện*
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 80 một chai
Theo toa thầy thuốc mà phải xin đến quan Bào-chế người Pháp thì chẳng ai bỏ sót được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc bổ máu, bổ thần-kinh, mỗi một thang thuốc làm cho ai cũng thuốc nặng hơn

Mấy thứ bán-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL *đặc-cổ, bổ-máu.*
Thuốc lao chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nặng — 2 $ 60 lọ 30 viên
thuốc thật — 0 $ 90 một chai
Cẩn-cáo chúng lớn : chẳng bì mua hàng cổ sống thuốc cachets antiseptiques có thứ thuốc blennorrhagie của Bào-hiệu thì chớ khỏi. Thuốc này đã chữa được số sự người phải bịch lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà chửa. Kinh nguyệt không đều, hay có bệnh đàn bà thì dùng. Sinh con nhẹ, như đau bụng, gia con, uống thuốc này đi thì sinh con dễ dàng mình đã bao lâu.

ĐỒ BUỘC THUỐC
CÓ BÁN CẢ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MO-SÉ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA
và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán theo kiểu

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DẺRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất hay và mau hay có. Bệnh thuốc tên rất thì nên dùng thuốc này cho tiện lợi. Dùng thuốc này rồi cũng nên phải uống thuốc này rồi mới chắc khỏi được ! Thuốc này rất hay, rất qui, vì chẳng hại gì đến sự sinh sản, lại bổ sức người, có bệnh M. Tin cho thuốc này trong vòng 24 giờ thì

Nhà Bán-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tam giờ sáng.

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2068

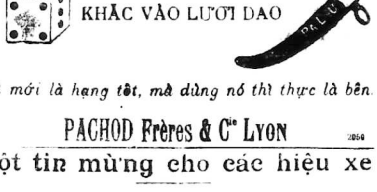
Hàng mới — Giá cực rẻ !

Bổn-hiệu vừa nhận được nhiều thứ vải, quần, cassimire, kaki ngâu-đoàn, da Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiều thứ lắm, mới về hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ hàng may complets và pardessus, impermeable soie để may áo đi mưa, cũng nhiều mau rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo
NAM-THỊNH, Tailleur
SORBIES Nouveautés
6, Rue des Cantonnais, Hanoi
2015

CÔ THẤY CON DAO NÀY

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.

PACHOD Frères & Cie LYON
2064

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haïg-Haïphong

NÊN CẨN THẬN — Chúng tôi kính trình bẩm quí khách hiểu rằng chúng tôi mới biết được mấy người nhà quê mua tro nhà để rắc đất cát có làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bán giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhỏ hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhỏ bằng.

Vậy các qui khách khi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phải phốt-phát giả, và nên cẩn thận để hơn phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhỏ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gởi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu ai bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

GIÁ BÁN PHẤT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haïphong giá như sau này :

10$00	một tấn (le tonne de 1000 kilos)	hiệu « PH. 19/25 ».
8$, 00	—	hiệu « PH. E ».
6$ 00	—	hiệu « PH. E ».

Phốt phát hiệu « PH. 19/21 » để bón ruộng đất nhẹ, đất cát.

Phốt phát hiệu « PH. E » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhỏ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 19/21 ».

Phốt phát hiệu « PH. E » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. E » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có chắc lắm mấy thứ bột Potasse (Bột-tợt) ở bên Tây đem sang.

Dùng thứ phốt-phát hiệu « PH. E » này mà bón vào thứ rau (légumes) nhất là Bắp cải thì thật là tốt lắm.

CẢNH ĐỒNG — Mỗi một mẫu tây bón hai là 300 cân tây về trước năm mươi ngày nói này cũng được hay cày trước năm mươi ngày thì vài phốt-phát cũng được.

MUA LẠI BAO KHÔNG. Bao gai không (con có juta vide) hãy còn tinh lại mà đem lại giá tại nhà máy ở Haïphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ (0$15) Nếu bao rách và mới tháng thì chúng tôi không nhận vào.

☞Các qui khách cần hỏi sau điều gì nữa tại các lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Hạ-lấy Haïphong, chúng tôi sẽ tiếp, hay gởi giấy đến cho chúng tôi xin sẽ giải lời ngay.
2036

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN
của NGUYỄN-BỒ-MỤC *dịch-thuật*

Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Nhu và M. Trần-Phênh

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngọ-thi-Quyên nữ-sĩ

Giá bán . . . . . 0$80
Tiền cước gởi (mỗi quyển). 0 . 20

Ngài nào muốn mua, cứ gởi thư và mandat cho NGUYỄN-BỒ-MỤC *Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.*

Có gởi bán lẻ tại nhà báo Trung-Bắc và các cửa hàng sách. Mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. 3332

Một tin mừng cho các hiệu xe

Công-ty đông xe « SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS », 7, Boulevard Rebillet, Hanoi, mới có hàng bên Pháp sang nhiều lắm, bán bớt lời 50 % xin hỏi giá biểu như sau này :

		Trước bán	Bây giờ
Trục xe cao-su	mỗi chiếc	25$ 00	14$ 00
Vành bánh khoan rồi	— đôi	13 00	7 00
Tay hèo cả mũ ốc	— trăm	13 00	4 00
Dịp tây	— đôi	16 00	8 00
Vải cả nuông rộng 1 m 20	— thước	3 20	1 60
Vải da đóng tựa	— thước	3 00	1 50
Lốp Michelin	— đôi	15 00	13 00
Ruột Michelin	— đôi	6 00	4 50

Các nhiều thứ hàng nữa cũng có hạ giá, nhưng nếu bạc xuống dưới 7 francs thì lại tính giá khác.

Cứ viết thư hỏi : **PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI**
Số 7, cạnh trường Y-tiện — Giây nói số 73.
2068

N. 205

TÁI-SINH-DUYÊN
(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-BỒ-MỤC *dịch thuật*

Hoàng phủ-kính lại thuật những lời nàng *Nam-kim* đối-đáp cùng *Mạnh-sĩ-nguyên* cho *Đoàn* phu-nhân nghe và bảo rằng :

— Huống-chi dung-mạo người con gái này lại hao-hao giống bức tranh *Mạnh-lệ-quân*, thế mà vợ chồng *Mạnh* thượng-thư cứ nhất định cãi là không phải.

Đoàn phu-nhân nói :

— Cứ như thế thì quả-nhiên là phải rồi !

Nói xong, liền sai gia-tướng cầm thiếp sang nhà họ *Mạnh* hỏi xem chả-ý quan *Mạnh* thượng-thư thế nào. Gia-tướng vâng mệnh lên ngựa thẳng tới nhà họ *Mạnh*. Bấy giờ cả nhà họ *Mạnh* đang xúm bàn về việc *Mạnh-lệ-quân* giả, sao thành-thượng lại nghiêm hạn trong một tháng phải làm lễ kết-hôn.

Hàn phu-nhân ân-cần mà dặn *Mạnh-sĩ-nguyên* rằng :

— Cha con ông chớ nên nhận nó, mà khiến cho con gái tôi sau này khó xử.

Bấy giờ nữ-tỳ vào báo có gia-tướng nhà *Hoàng-phủ* xin vào yết-kiến.

HỒI THỨ LXVI

Mạnh-sĩ-nguyên truyền cho gia-tướng nhà *Hoàng-phủ* vào yết-kiến. Gia-tướng nhà *Hoàng phủ* cúp lạy mà bẩm rằng :

— Vũ-hiển-vương tôi muốn chọn ngày hành-sinh, nhưng chưa biết tôn-ý thế nào, vậy sai chúng tôi đến đây để bẩm-bạch.

Mạnh-sĩ-nguyên nói :

— Nhà ngươi cứ về trước, bẩm với Vũ-hiển-vương, nói lão-phu đây sẽ xin sang ngay để bàn định về việc ấy.

Gia-tướng nhà *Hoàng-phủ* vâng mệnh về bẩm Lại nói chuyện *Hàn* phu-nhân ở nhà trong nghe tiếng nói *Mạnh sĩ-nguyên* sắp sang vương-phủ, liền chạy ra mà bảo rằng :

— Phu-quân sang tới vương-phủ, chớ có nhận người con gái ấy làm con mình, khiến cho con gái tôi sau này cải-trang khó bề xử-trí.

Mạnh sĩ-nguyên nói :

— Bữa ngăn-nữ ấy nó có nghĩ gì đến việc cải-trang, tôi đã khuyên phu-nhân đừng có nhận nó là con gái nữa. Hôm trước xuýt nữa nó làm hại tôi. Nếu tôi không nhanh mồm biện-bạch thì tính-mệnh tôi hẳ chẳng thiệt-thòi vì tay đứa nghịch-nữ ấy hay sao. Nó đã không nhận tôi làm cha thì khi nào tôi chịu nhận nó làm con gái.

Hàn phu-nhân nói :

— Đã đành rằng thế, nhưng sự phủ-quí ai lại không muốn. Phu-quân thử xem ngày trước người *Hồ-quảng* gả-ngụ-con gái ta, chỉ vì một ngôi vương-phi mà việc chết chém cũng dám liều. Ngày nay sao lại có một đứa liều chết ở đâu dám đến mạo-nhận, nếu thành-thượng không thiên-vị một chút thì quyết nó phải bại-lộ ra rồi. Huống chi con gái ta hiện nay đang làm thừa-tướng, đứng đầu hàng trăm quan, thành-thượng đang trọng dọng, nói gì nghe nấy, thế thì nó tham phú-quí mà không nghĩ đến cha mẹ là phải. Nhưng sau này tất có ngày nó hối-tâm lại thì ta cũng phải lưu cái địa-vị cho nó chứ sao. Và Trung-hiếu-vương vốn là người vô-tình, năm trước vì việc muốn kết duyên với *Lưu-gần-ngọc* mà hết sức bảo lãu xin tha cho nhà họ *Lưu*, chẳng nghĩ chi đến nông-nỗi thân-mẫu phải lưu-lạc ở chốn Lục-lâm, thân-phụ phải giam-hãm ở nơi Phiên-quốc. Nếu chàng không nhờ có con gái ta để-bẹt cho thì khi nào được cha con cùng nhau gặp gỡ như ngày nay vậy.

Mạnh-sĩ-nguyên nghe lời *Hàn* phu-nhân nói, mới gật đầu mà rằng :

— Câu nói ấy dẫu phải, nhưng thành-thượng đã giáng chỉ thì làm thế mà chối từ cho được.

Nói xong, liền lên kiệu thẳng tới vương-phủ. Cho con *Hoàng-phủ-kính* với-vàng chạy ra nghênh-tiếp. Khi uống trà xong, *Hoàng-phủ-kính* hỏi rằng :

— Nay lệnh-viên đã về đây, thánh-thượng giáng chỉ cho làm lễ kết hôn, vậy tôi muốn mời thân-ông sang đây để bàn việc hành-sinh, chẳng hay tôn-ý thế nào ?

Mạnh sĩ-nguyên nói :

— Việc ấy tùy-ý ngài, chớ người con gái ấy quyết không phải là con gái tôi, Ngài muốn chọn ngày hành-sinh thì nên bàn với ông *Hàng-long*, không can-dự chi đến tôi cả.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— Nhạc-phụ không nhận là con thì khi nào tiểu-tế lại chịu nhận làm vợ.

Hoàng-phủ-kính nói :

— Thân-ông đã không nhận là con gái, mà thành-thượng lại giáng chỉ như thế thì bảy giờ biết làm thế nào ?

Mạnh-sĩ-nguyên nói :

— Thánh-thượng đã phán rằng cứ bàn với ông *Hàng-long* mà chọn ngày hành-sinh, thế thì có can-dự chi đến tôi.

Nói xong, cáo-từ lui ra. *Đoàn* phu-nhân đứng ở phía sau bình-phong, nghe được rõ-ràng tất cả, mới chạy ra bảo *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* rằng :

— Quan *Mạnh* thượng-thư giả lẫn, khó lòng tin được, nay nên mượn gia huynh ta là ông *Đoãn-thượng-khanh* làm mối, rồi đưa lễ cưới họ *Mạnh*.

Hoàng-phủ thiếu-hoa kinh sợ thất sắc mà thưa rằng :

— Nhạc-phụ con không nhận là con gái thì sao lại bắt con cưới ?

Hoàng-phủ-kính nói :

— Quan *Mạnh* thượng-thư bảy giờ giả lẫn, nói-năng tầm-cầm, sao con lại tin lời.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— Nhạc-phụ con dẫu giả lẫn, nhưng cũng xin hãy để thư-thả bàn lại cho thật kỹ.

Hoàng-phủ-kính nghĩ thầm : dẫu phải họ *Mạnh* hay không, cũng chẳng hề chi, ta cứ làm lễ cưới đi thì con ta mới chịu thành-thân cùng *Lưu-gần-ngọc*. Nghĩ vậy, liền nói :

— Quan *Mạnh* thượng-thư giả lẫn, cho nên không đám quyết-đoán, sao con lại nói thư thả.

Hoàng phủ-thiếu-hoa không biết nói thế nào cho được, trong lòng buồn rầu, trở về *Loan-phượng-cung*, nằm lăn ở trên giường, rồi quát to lên rằng :

— Cũng-tức thay cho thằng *Lưu-khuê-bích* ! Nếu năm xưa nó không làm bại tu thì ta cũng họ *Mạnh* thành-thân đã lâu rồi. Nay ta nghĩ mà bối-hận, can chi lại bảo-tồn khi-tiết cho nó, dẫu đem xá tháy nó ra làm trăm nghìn mảnh, cũng chưa hả được cái lòng căm-tức của ta !

Nàng *Lưu-gần-ngọc* toan vào khuyên-giải, sực nghe câu ấy, nghĩ thầm : ta đã em gái họ thù, nếu ta vào khuyên-giải, lại thêm khiến cho chàng sẵn muộn, chi bằng không vào là hơn.

Lại nói chuyện ngày hôm ấy *Hoàng-phủ-kính* sai người mời *Đoãn-thượng-khanh* đến để bàn việc hành-sinh. *Đoãn-thượng-khanh* đưa đồ sính-lễ đến nhà trọ *Hàng-long*. *Hàng long* mừng-rỡ xiết bao, bèn sắm sửa làm việc. Các đồ bồi-môn sửa-soạn đáng giá hàng vạn.

(*Còn nữa*).

Certifié L'exercice — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN